

Sunrise

ARTIKELNREEKS

Theosophical University Press, Pasadena, Calif.

De inhoud van deze publicatie bestaat uit vertalingen uit het tijdschrift SUNRISE, dat maandelijks verschijnt als uitgave van de Theosophical University Press, Pasadena, Californie en onder redactie staat van de Heer James A. Long.

SUNRISE verschijnt sedert 1951. Het is niet-sektarisch en niet-politiek en wordt verzorgd door een ongesalarieerde staf, die geen commerciële doeleinden nastreeft.

Het tijdschrift beoogt die fundamentele beginselen te vinden en uit te dragen, die ten grondslag liggen aan de levenservaringen en het denken van vroeger en nu en die de basis vormen van de evolutionaire vooruitgang van de mens, beginselen die hem op praktische wijze kunnen helpen zijn verantwoordelijkheden jegens zichzelf en zijn medemensen te vervullen.

Belangstellenden die deze vertalingen uit SUNRISE regelmatig wensen te ontvangen kunnen zich daarop abonneren door storting van f. 3.— op postrekening Nr. 395300 t.n.v. J. P. Brakel, Ananasstraat 98, Den Haag. Per jaar verschijnen ongeveer 10 nummers. Zij die zich voor het tijdschrift SUNRISE zelf interesseren kunnen een proefnummer aanvragen bij: Administratie SUNRISE, Ananasstraat 98, Den Haag.

S U N R I S E
-artikelenreeks.-

No.35

September 1961.

INHOUD:

De Valse Leer van de Vrees

In Tijd en Ruimte

Individuele Alchemie

Wat is een Atheïst ?

De Beheersing van het Denken

-0-0-0-

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

DE VALSE LEER VAN DE VREES.

Wij schijnen in een wereld te leven die door vrees wordt beheerst. Vanaf de vraagstukken, die de huishoudkas betreffen, het zakenleven of onze maatschappij, de arbeidsmarkt, de politiek of het samengaan der rassen, tot die betreffende de internationale toestand, het communisme of oorlog - alle worden zij benaderd met de verlammen- de vrees voor wat er zal gebeuren als..... ? Te- recht kan men zich afvragen wat voor erfenis het is dat dit huidig tijdperk van angst heeft voort- gebracht.

Al vermelden de bladzijden der geschiedenis ve- le andere perioden van crisis waarin de vrees een rol speelde, die zelfde bladzijden maken ook ge- wag van het tegengif - waarheidszin en onkreuk- baarheid en de morele moed deze eigenschappen on- bevreesd aan te wenden. Maar in onze tijd gaan te veel van onze krachten, stoffelijke zowel als geestelijke verloren door zorg en vrees in plaats van hun weg te vinden naar de positieve stroom der vooruitgang. De druk der tijden noopt ons thans betere antwoorden te vinden en het doel van het leven en ons aandeel daarin aan een nieuw en ern- stig onderzoek te onderwerpen.

Toen de mens langs het duistere pad van het ver- leden zich op zeker ogenblik van zijn individueel menselijk bestaan bewust werd, ontdekte hij dat hij ook begiftigd was met een denkend beginsel, dat hem kon helpen in zijn pogingen de uitdaging der toekomst te aanvaarden. Vanaf dat grootse

moment op onze evolutionaire reis zijn wij door een geheimzinnige dorst naar groei aangespoord dat beginsel te gebruiken, niet alleen om ons aan onze omgeving te kunnen aanpassen, maar ook om bewust die ervaringen te zoeken die naar wij menen voor ons zijn. Het resultaat van alle beslissingen die we hebben genomen, goede zowel als verkeerde, is deel gaan uitmaken van dat gecompliceerde bewustzijn dat wij kennen als de ware mens, U en ik, en dat weerspiegeld wordt in onze houding tegenover de wereld om ons heen. De huidige gesteldheid van ieder mens vertegenwoordigt de totale uitwerking van het gebruik van zijn onderscheidingsvermogen door de eeuwen heen. Hoewel millioenen Jansens en Pietersens als persoonlijkheden zijn heengegaan om nooit weer te keren, is het onsterfelijk bewustzijnscentrum, dat van elk van hen zo ongeveer zeventig jaar gebruik maakte, nooit gestorven; ook zal het nooit zijn verantwoordelijkheid verzaken zich te belichamen in onze opeenvolgende persoonlijkheden in de toekomst, zolang de dorst naar groei blijft bestaan.

Groei naar wat? mogen we ons wel afvragen. Is het niet mogelijk dat de goddelijke natuur van de grote Intelligentie, die aan dit heelal het leven heeft geschonken, een deel van zichzelf offerde, opdat wij en alle evoluerende wezens daarin de gelegenheid tot onbegrensde ontplooiing kregen? En mogen wij niet aannemen dat door dit offer zich in ieder ontwikkelend wezen een monadische vonk manifesteert van die Intelligentie, die het tot aanzijn bracht? Hieruit blijkt ons dat zich ook in de mens, in het centrum van zijn samengesteld bewustzijn een deel van dat goddelijk offer bevindt. Als de mensheid werd geschapen naar het beeld van God, is het dan niet vanzelfsprekend dat de voortdurende drang en aansporing, die wij tijdens ons bewuste bestaan voelen, de immer aanhoudende maar mededogende druk is van dat gods-element in ons,

dat er naar streeft ons meer en meer met zijn beeld in overeenstemming te brengen?

Een kritisch onderzoek van de heilige geschriften van vele godsdiensten heeft aangetoond, dat het overheersende thema van het evolutionaire proces van de natuur is: het tot ontplooiing brengen van de inherente karakteristieke kenmerken van dat wat in ons aanwezig is. En dit geldt voor alle gebieden van de hiërarchie van het leven, of het een atoom of een steen betreft, een plant, dier of menselijk wezen. Van de mens, het hoogst ontwikkelde wezen op deze bol, en het enige dat een ontwaakt denkend en onderscheidend beginsel bezit, mag daarom ongetwijfeld worden verwacht dat het dit goddelijk erfdeel bewust tot vollediger openbaring brengt.

Helaas werd ergens langs het pad van ervaring in het verleden in onze theologie de gedachte gent dat de mens tussen hem en zijn god een middelbaar moest hebben - dat hij geen contact kon hebben met zijn hoogste zelf zonder de tussenkomst en hulp van iemand anders, iemand die door een groep andere stervelingen, die daarvoor willekeurige maatstaven aanlegden, daartoe werd aangewezen en zo gevolmachtigd werd ons te vertegenwoordigen in ons verkeer met onze god. Deze gedachte is in die vroege dagen zo vast ingeprent, dat ze in vele kringen ook nu nog zonder meer wordt aanvaard; aanvaard uit vrees - vrees voor de hel, vrees voor de dood, vrees niet te worden gered, ja zelfs vrees voor God, die Vader die in ons woont en vol mededogen wacht tot wij zullen begrijpen wat het ware doel van ons leven is en dat hij steeds nabij is om ons een helpende hand te reiken bij al onze op een hoger doel gerichte pogingen.

David heeft het zo goed gezegd: "De Heer is mijn herder". In de weinige regels van deze prachtige psalm wordt het mysterie van de grenzenloze mogelijkheden van de mens onthuld. Het welbekende gebod

"Vrees niet, want ik ben altijd met U" krijgt een meer wezenlijke betekenis voor ons. Hetzelfde geldt voor de openbaring van de Christelijke Meester dat niet hij het was die de werken verrichtte die hij tot stand bracht, maar de Vader in hem en dat wij hetzelfde konden doen en zelfs grotere werken!

Wij zijn inderdaad erfgenamen van de Verheven Intelligentie wiens vitaliteit alle hoeken der aarde doordringt. Nu ons een deel van die intelligentie is toebedeeld moeten wij dit niet onder een korenmaat verbergen, maar het gebruiken waar het voor is bedoeld. Laat ons daarom, om met Paulus te spreken, de ganse wapenrusting van de Vader in ons aandoen, om te kunnen standhouden tegen de verleidingen van het boze; want wij worstelen niet met vlees en bloed maar met de vertegenwoordigers der duisternis en onwetendheid en met geestelijke zwakheid op hoog niveau. De lendenen omgord met de waarheid, gestoken in het pantser van rechtchapenheid en het schild van vertrouwen dragende, nemen wij het zwaard van de geest op, opdat wij tezamen dapper alle vrees mogen overwinnen en het vertrouwen herwinnen in onze verheven bestemming en in onszelf.

Aldus gewapend door het besef van onze eigen individuele kracht behoeven wij geen twijfel te koesteren. De sluwe verwekkers van vrees kunnen de aanval van waarheid en rechtchapenheid niet weerstaan. We mogen erop vertrouwen dat de kracht van ons ingeboren erfdeel ons zal leiden en ons zal beschermen op het pad van ons leven, opdat wij ons volle aandeel mogen bijdragen tot het welzijn van de mensheid. Elke poging telt mee. Als een kleine kaars de donkerste hoeken van een grote zaal kan verlichten, zullen die ontelbare vonken goddelijke moed in deze tijd van conflicten de valse doelstellingen van de vijanden der vooruitgang aan de kaak stellen en deze nacht van ver-

warring doen verkeren in de dageraad van de nieuwe era van beschaving die zij in feite is.

-J.A.L.

vertaald uit:
Sunrise Augustus 1961.

-O-O-O-

IN TIJD EN RUIMTE.

Kleine kinderen gaan gewoonlijk zo geheel op in de kennismaking met de wereld, die zij nog maar zo pas zijn binnengegaan, dat zij zich niet druk maken over zijn raadselen. Zij gebruiken hun zintuigen en hun natuurlijke waarnemingen om zijn schatten te ontdekken en te genieten. Alleen wanneer zij ons verstarde gedachteveld proberen te betreden raken zij in de war. Wij volwassenen zijn zo gewend geraakt aan wat onze zintuigen ons zeggen en aan de stroom van gebeurtenissen, die tijd heet, dat we ze zonder vragen als feiten aanvaarden. Zij zijn zo gewoon dat het dwaas lijkt naar diepere gronden te zoeken. Dientengevolge staan we versted als we Kant's uitspraak lezen, dat tijd en ruimte de twee waarnemingsvormen van onze geest zijn en we zijn geneigd te vragen wat hij daar eventueel mee kan bedoelen! We moeten een grondig onderzoekende geest hebben om als de kinderen vragen te stellen over de aard van het blijkbaar vanzelfsprekende en bevrediging te vinden in antwoorden, die het paard achter de wagen schijnen te spannen.

Dat is precies wat Kant's definitie doet, want in plaats van te verklaren dat de geest de passieve ontvanger is van ruimtelijke en tijdsindrukken, die van buiten af komen, zegt hij, dat de geest actief de indrukken, die hij van de werkelijkheid ontvangt, vorm geeft in het patroon van tijd en ruimte. Nog verbazingwekkender, zijn uitspraak brengt mede, dat de twee niet onafhankelijk van de waarnemer bestaan! Zodoende verwerpt hij de algemeen aanvaarde opvatting dat de ruimte een soort ledig is, waarin de stoffelijke voorwerpen bestaan en de tijd niets anders dan de stroom van gebeurtenissen van het verleden via het heden naar

de toekomst.

Gewoonlijk stellen we ons voor dat, als het heelal zou verdwijnen en er niets meer zou gebeuren, ruimte en tijd zouden blijven bestaan als een oneindig ledig en een eeuwig doodse stilte. Doch als we dieper nadenken beginnen we te twijfelen. In ons beginnen vage noties zich te roeren dat, enerzijds, ons enige middel om de ruimte waar te nemen bestaat in het meten van lichamen en de afstanden daartussen; anderzijds, we de tijd alleen kunnen ervaren door middel van voorvallen die we ondergaan. Als we de twee samenvoegen ontdekken we plotseling dat ze op een vreemde manier samenhangen, want elke gebeurtenis vereist tijd en bestaat in een reeks verschijnselen, die alleen in de ruimte kunnen plaats grijpen. De twee voorstellingen zijn dus onscheidbaar, even ondeelbaar als ons eigen bewustzijn en in dit licht moeten we ze onderzoeken.

Door tijd en ruimte als afzonderlijke wezenheden te beschouwen, zijn we het slachtoffer van een zelfbedrog, dat op zijn beurt een gespletenheid in ons bewustzijn veroorzaakt, die we bijna gewelddadig mogen noemen. Want de poging onze ruimte-waarnemingen van het tijdselement te ontdoen is hetzelfde als de poging om ons een abstract vlak voor te stellen zonder een lichaam waarvan het de oppervlakte is. Zonder elkander kunnen geen van beide functioneren; tezamen vormen zij de tijdruimte, die de uiterlijke sluier is van een werkelijkheid daar achter tot welks wezen we tevergeefs trachten door te dringen.

Voorbeelden spreken dikwijls een duidelijker taal dan de logica van louter woorden en het kan goed zijn er een te zoeken, dat ons in staat kan stellen de eenheid van tijd en ruimte directer te naderen en te ontsnappen aan de "tastbare werkelijkheid" van voorwerpen, die ons gewoonlijk bedriegt. Deze ons zo vertrouwde voorwerpen schijnen

het vloeiende, stromende karakter te missen, dat het speciale kenmerk van de tijd vormt. Hun vaste stoffelijke vorm omsluit hen zo volmaakt, dat we er toe gebracht worden dezelfde realiteit te ontzeggen aan zaken met een minder starre en substantiële vorm. Toch stellen onze zintuigen ons voortdurend tegenover subtiele verschijnselen, die even werkelijk zijn, zoals de figuren van een dans, de tonen van muziek en dergelijke. Of we zelf dansen of musiceren, of van de uitvoering door anderen genieten, zij zijn in beide gevallen werkelijkheden, die door onze zintuigen worden waargenomen. Hun ware aard wordt echter volledig bepaald door hun ontastbaarheid en vloeizaamheid. En toch kan iemand hun ruimtelijke aard en hun duur in de tijd ontkennen? Bovendien, we bewaren ze in onze herinnering als een vaste opeenvolging van bewegingen of tonen, harmonieuze figuren of samenklanken. Op die wijze presenteren zij ons tijd en ruimte zo onlosmakelijk, zo onmiddellijk en onscheidbaar, dat we er ons zelfs niet van bewust worden. En toch, als onze ogen er voor open staan kan dit voorbeeld dienst doen om ons te bevrijden van de illusie, dat stoffelijke voorwerpen alleen maar ruimtelijke afmetingen hebben, want in wezen zijn zij niet anders dan dans of melodie.

Zoals het onmogelijk is ruimte te meten zonder tijd te gebruiken en we gedwongen zijn de tijd te berekenen met behulp van ruimtelijke gebeurtenissen, zoals de bewegende wijzers van een klok, zo constateren we dat we termen als "vormen" gebruiken in verband met dans en muziek en anderzijds, uitdrukkingen als rythme en rythmische verhoudingen ten opzichte van blijkbaar onbeweeglijke dingen - in architectuur, beeldhouw- en schilderkunst, enzovoort. Er bestaat een bepaalde en wezenlijke overeenkomst tussen vorm en beweging, structuur en ontwikkeling. Wat zich in de ruimte voordoet als structuur, brengt zich tot uitdrukking in de tijd.

als beweging, rythme, cyclische ontvouwing.

Ligt de betovering van de zee niet in het geheimzinnige vloeien van de golven, die zo duidelijk vorm en beweging in zich verenigen? Rivieren en beekjes boeien ons eveneens doordat zij eenzelfde beeld vertonen en toch voortdurend van vorm en inhoud veranderen. Men kan dezelfde stroom niet tweemaal oversteken, zei een wijsgeer der oudheid. Wij kunnen geen levend wezen, zelfs het duurzaamste lichaam, hetzij een steen, een berg, onze aarde of een ster, ten volle kennen als we niet zijn gehele levensgeschiedenis in de tijd zowel als in de ruimte in onze kennis omvatten.

-G.J.Lindemans

vertaald uit:
Sunrise Augustus 1961.

INDIVIDUELE ALCHEMIE.

Geestelijk inzicht vormt niet bepaald de grondtoon onzer beschaving. Alle zaken die het materiële bestaan betreffen hebben onze nauwlettende aandacht en voor bedreigingen onzer persoonlijke belangen zijn we op onze hoede, maar als volk zijn we zo goed als blind voor de subtiele krachten, die achter de schermen werken. Het intellect van onze dagen heeft zich zo krachtig ontwikkeld, is zo moedig en ondernemend, dat het ons aan de grens heeft gebracht van de fijnere krachten, die in feite het leven beheersen; maar daar komt het tot staan, vol verbazing, niet in staat achter de sluier te zien, niet in staat een verklaring te vinden voor die dingen waarvan de mens zich door middel van andere vermogens zo duidelijk bewust is. De hogere en lagere aspecten van de psychologische natuur worden zodoende niet als factoren in het leven onderkend, behoudens door enkelen en toch zijn zij de wezenlijke factoren. Zij zijn de krachten die als een vernietigend vuur over het land razen, of die er het geestelijk leven in stilte tot bloei brengen.

Het is de taak van de mens orde te stellen op de zaken van deze planeet. Maar wie en wat is de mens? Zonder een praktische kennis van de werking van de hogere en lagere aandriften vervallen de besten der mensen tot dwaling. Want het aanwenden van de wil zonder zuivere begeerten te hebben leidt tot een ramp. Om deze waarheid volledig te begrijpen moet de gehele geschiedenis der evolutie worden bestudeerd, maar feitelijk is het zo eenvoudig dat een kind het kan vatten en ieder het als een feit herkent. Aan de ene kant bevindt zich de lagere, onontwikkelde sensuele natuur en aan de andere kant de hogere, onderscheidende, geestelijke natuur. Tussen deze beide staat de menselijke ego, die zich

van beide bedient en door de een of de ander wordt gebruikt en die zonder ophouden krachtstromen doet ontstaan die in het gemeenschappelijk reservoir van het werelddenken vloeien en allen die daarin leven beïnvloeden.

Niemand, hoe groot of klein ook, kan de psychologische druk van deze beide krachten ontlopen. Er moet rekening mee worden gehouden bij alles wat wij ondernemen en zij moeten worden begrepen om doeltreffend voor de mensheid te kunnen werken. Want het gehele menselijke drama bestaat slechts uit een samenspel van deze twee elementen. Iets anders is er niet. De geschiedenis van de wereld is de geschiedenis van het bewust hanteren van deze fundamentele krachten of het onbewust daardoor worden beheerst. Zij vormen het onderwerp van onze romanschrijvers; de geïnspireerde dichter ziet hun werking in het menselijk leven en registreert de titanen-strijd. Volkeren worden er door gevormd. Op kritieke tijdstippen treden sterke karakters naar voren, die onder de toverkracht van de wil de een of andere kracht aanwakkeren, om daarmee ramspoed te zaaien of een verheven doel te verwezenlijken. Wreedheid en rechtvaardigheid, vreugde en angst, eer en schande, liefde en haat zijn slechts het schuim op de oppervlakte van de machtige botsing van die twee krachten. Deze te begrijpen hun oorsprong te ontdekken, te leren hoe ze worden opgewekt en beheerst, is een eerste noodzaak in het werk van de wereld.

De geschiedenis ervan vindt men terug in de Geheime Leer der eeuwen. Zolang de mensheid op deze planeet belichaming heeft gezocht, hebben deze krachtstromen gecirculeerd en zijn ze met elke cyclus sterker geworden - toch is de Mens groter dan zij zijn. Al bevatten zij alle minderwaardige en slechte ideeën, die door ego's tot leven werden gewekt en in hun bedding werden uitgestort, zij voeren ook de inspiratie en weldadige

kracht met zich mee van hen die hun medemenssen liefhebben. Om ze te leren beheersen moet men beginnen innerlijk tot het besef te komen dat men een ziel is. Alleen uit dat gezichtspunt kan de evolutie worden gezien als een doorlopend gebeuren, niet als afzonderlijke gebeurtenissen van gisteren en heden, maar als een levende keten van oorzaak en gevolg. De wortels van de huidige gebeurtenissen reiken misschien duizenden jaren terug want evenmin als bomen kunnen ze in één enkele nacht enorme afmetingen bereiken. En al mogen de uiterlijke gebeurtenissen zonder verband of chaotisch schijnen, in de wereld der oorzaken heersen absolute rechtvaardigheid, orde en evenwicht. Zoals het menselijk hart de schepper is van de geschiedenis van het individu, zo zijn de menselijke harten tezamen de scheppers van de geschiedenis van de wereld. Daar worden de zaden van alle handelingen gevormd en daar groeien ze. En de planter van deze zaden is de mens zelf. Hij is de schepper van zijn lot. Het innerlijk motief van iemands leven is de magneet waardoor scheppende of destructieve krachten worden aangetrokken; en evenals de lucht om ons heen, worden deze krachten voortdurend opgenomen, gewijzigd en met nieuwe kracht weer uitgestoten. Evenals de reus in het oude verhaal, wiens kracht werd vernieuwd en vergroot telkens als hij Moeder Aarde aanraakte, worden deze krachten opnieuw versterkt wanneer zij het menselijk hart binnentreden. Op dit vitale contact-punt wordt hun kracht duizendvoudig versterkt: zijn ze weldadig dan wordt er iets nog schoners aan toegevoegd; zij worden geëlectriseerd met een geestelijke energie wanneer zij weer uitstromen. Zijn ze slecht dan kunnen zij, naar buitentredend, aan boosaardige sluwheid of intensiteit hebben gewonnen. Zo voltrekt zich het vernieuwingsproces naar de ene of andere kant, dat hen in kracht doet toenemen. Zij treden de ziel binnen en wanneer ze worden gezuiverd in

de smeltkroes van het hart, kunnen zij tot ongekende glorie leiden in plaats van tot een hel op aarde. Dit kan gebeuren wanneer een krachtige, zelfzuchtige begeerte onder ogen wordt gezien, als zodanig wordt herkend en bewust wordt vervangen door een edeler aspiratie. Een dergelijke omzetting zou op grote schaal kunnen plaats hebben als wij de gedachte-atmosfeer van onze aarde zouden willen zuiveren.

Maar de heersende psychologische gesteldheid in onze tijd is zelden van de hogere soort. Dit blijkt overal en al moge volslagen zelfzucht een poosje aan onze aandacht ontsnappen doordat ze goed is gecamoufleerd, maar al te vaak voert ze de boventoon in individuele zowel als wereldaan gelegenheden. De motieven achter de motieven waarmee een plan of onderneming wordt begonnen mogen gecompliceerd zijn maar op enkele uitzonderingen na is het beslissende motief of ikzelf, mijn familie, mijn stad, mijn land er voordeel van zullen hebben. Het is daarom dat, ondanks alle heroïsche pogingen tot eenwording, de verpletterende gedachte der afgescheidenheid als een sluier van duisternis de volkeren omhult.

Als wij een mooie, gezonde wereld wensen om in te wonen, moet ieder mens een begin maken met zijn eigen innerlijke natuur die moet worden gezuiverd, zoals gebeurde met de fysieke atmosfeer in Panama, voor het kanaal werd gegraven. Daar onthulde de microscoop de oorzaken van een infectie, die men alleen aan zijn gevolgen kende, totdat die wonderlijke uitbreiding van het menselijk oog ze aan het licht bracht. Voor het waarnemen van de subtielere maar niettemin werkelijke en krachtige vergiften, waarin de mensheid zich letterlijk baadt, moet de innerlijke visie worden uitgebreid. Het oog van de ziel moet worden geopend.

Wij moeten van onszelf centra van transformatie maken en ons karakter van dag tot dag polariseren

om de hogere krachten hoe langer hoe vollediger aan te trekken. Als de verstikkende dampen der zelfzucht ons omhullen, zoals ze stellig zullen doen, moeten we, als we er niet bovenuit kunnen stijgen, leren ons te bukken zoals bij een zandstorm in de woestijn tot de storm voorbij is. Als wij woede, jaloezie of een andere lagere ambitie of hartstocht in ons voelen opkomen, moeten we leren er onmiddellijk mee af te rekenen voor ze zich in ons heeft genesteld en door haar open tegemoet te treden wordt zij door ons in andere vorm weer uitgezonden. Wij moeten naar waarheid alchemisten worden. Elk plan moet daarom, voor het het zegel onzer goedkeuring ontvangt, de toets doorstaan van gericht te zijn op de harmonie van het menselijk ras. Wie anders dan wij zou dit moeten doen? Laat hen, die twijfelen, het eerst in zichzelf proberen.

-Gertrude W. van Pelt, M.D.

vertaald uit:
Sunrise September 1961.

WAT IS EEN ATHEÏST?

Van alle godsdienstige opvattingen kan het standpunt van de Atheïst het moeilijkst onpartijdig worden besproken. Voor de meeste mensen is het atheïsme niet een vaag stel denkbeelden, maar veeleer een emotionele schakelaar waardoor krachtige impulsen in beweging komen. In de conventionele geest van onze tijd is het vooroordeel ertegen zo krachtig, dat het bijna niet mogelijk is er verstandig over te spreken en er zijn in het verleden momenten geweest waarop de sentimenten, die het opriep, nog heel wat krachtiger waren dan nu. Er is een mentale of psychologische sluier ontstaan door eeuwen van gewoonte, geloof, onderricht en prediking, waaruit slechts één conclusie voortkwam: "De atheïst heeft een onvergeeflijke zonde begaan - hij heeft God verworpen". Maar dit is juist een reden te meer om het onderwerp behoorlijk en redelijk te bespreken.

Het eerste obstakel is het woord zelf dat gedurende lange tijd eerder een verwijt betekende dan een aanduiding van een filosofie. Hoewel het woordenboek de atheïst omschrijft als iemand, die het bestaan van God of een Opperwezen in het heelal ontkent, neemt de gewone man niet de moeite na te gaan wat dit betekent, welke argumenten er zijn voor het bestaan of niet-bestaan van God of waarop de gedachte van een heelal zonder God in feite neerkomt. Het is eerder zo, dat de gewone man zonder aarzeling concludeert dat de atheïst ongelijk heeft, maar ook, en dat is belangrijker, dat hij slecht is, een mens zonder beginselen, fatsoen of betekenis. Het is zeer belangwekkend dat een godsdienstige opvatting zo volkomen wordt vereenzelvigd met een bepaald menselijk karakter, en dus een beoordeling inhoudt van de moraliteit van de betreffende persoon.

Hier moeten we een duidelijk onderscheid maken, willen wij de gelegenheid hebben een goed begrip te krijgen wat atheïsme is. Persoonlijk geloof ik dat de filosofie, die er achter staat, te dogmatisch is, want wie heeft het recht met gezag te spreken over het bestaan of niet-bestaan van een bovennatuurlijk Wezen of een Oppermacht in het heelal? Maar ook geloof ik dat zij, die menen dat atheïsten een minder soort mensen zijn dan gelovigen, het evenzeer mis hebben. Men mag gelijk hebben of niet met het verwerpen van de filosofie van het atheïsme, maar men begaat een pijnlijke onrechtvaardigheid door allen immoreel en gedegradeerd te noemen, die een andere opvatting huldigen over de aard van het heelal dan de conventionele.

Het is nog niet lang geleden dat atheïsten als getuigen in de rechtzaal werden gediskwalificeerd, niet alleen omdat ze niet in staat werden geacht een eed af te leggen op de Bijbel, maar ook omdat "ongelovigen" automatisch geacht werden mensen te zijn die men niet kon vertrouwen. Tot voor kort werden ze niet toegelaten tot het lidmaatschap van het Britse Lagerhuis en zelfs nu nog zou iemand, die als atheïst bekend staat, geen kans hebben om tot Amerikaans President te worden gekozen.

Maatschappelijke feiten van deze aard tonen aan hoe troebel ons denken in wezen is. In de eerste plaats behoeft atheïsme, als een theorie over het uiteindelijk wezen van het heelal, niet noodzakelijk verband te houden met iemand's moraliteit of de afwezigheid daarvan. Natuurlijk bestaat er verband tussen het geloof en het morele karakter van een mens, omdat ze deel uitmaken van dezelfde persoonlijkheid en ze kunnen elkaar beïnvloeden en doen dat ook vaak. Maar er is geen enkel bewijs dat het geloof of ongeloof in de godheid de aard van iemand's morele leven rechtstreeks beïnvloedt. Door het beroemde Iowa onderzoek van het karakter, dat

een generatie geleden plaatsvond werd dit feit vastgesteld. Een mens kan in God geloven en een betrouwbaar mens zijn van een bewonderenswaardige moraliteit, maar ook kan hij iemand van lage geest zijn, een dweper, zelfzuchtig en oneerlijk. Omgekeerd kunnen ook twee mensen, die menen dat het heelal niet door een persoonlijke of bovennatuurlijke macht wordt bestuurd, in hun dagelijks leven en in hun verhouding tot hun vrienden en familie volkomen tegenover elkaar staande karaktertrekken tonen.

Deze verwarring tussen theologisch geloof en moreel karakter gaat diep en heeft ongewenste consequenties. Ze heeft tot gevolg dat velen hevige vooroordelen koesteren die hardnekkig en onrechtvaardig zijn. Maar het bezwaar dat de meeste mannen en vrouwen tegen atheïsme hebben geldt niet het atheïsme als theorie omtrent de aard van het heelal; dat interesseert hen niet in het minst. Het is veel meer een denkbeeldige ondermijning van hun meest dierbare bezit aan geestelijke waarden, die hen in verzet brengt. Men redeneert schijnbaar zo dat als iemand zijn geloof in God verliest, hij ook het geloof prijs geeft in andere dingen waarin fatsoenlijke mensen geloven.

Deze verwarring heeft nog een tweede aspect, dat de moeite van het overdenken waard is. Waaruit bestaat atheïsme eigenlijk? Velen van ons zijn bereid toe te geven dat er heel veel verschillende goden zijn en zijn geweest, waarin door verschillende godsdiensten door de eeuwen heen is geloofd. De godsdienstgeschiedenis maakt melding van een leger goden, waarvan er velen nu verworpen en dood zijn, sommigen een kwijnend bestaan voeren en anderen door toegewijde volgelingen krachtig in leven worden gehouden. Niemand kan letterlijk in alle goden, van vroeger en nu, geloven, want daarvoor zijn ze te zeer met elkaar in strijd. Een Christen, die de God vereert waarvan Jezus sprak als zijn Vader, kan

niet geloven in de letterlijke interpretatie van de vroegere Oud Testamentische God, de primitieve, wrekende God van de Hebreeuwse woestijn-stammen, want voor hem vertegenwoordigt de Christelijke opvatting een enorme ethische en geestelijke verbetering. Maar dit maakt de Christen automatisch tot atheïst met betrekking tot die oudere opvatting van God!

Er zijn altijd bepaalde mensen die zo bekrompen en star zijn in hun geloof, dat zij niet kunnen dulden dat een ander hun bijzondere schibbolets (uiting of handeling, die het al dan niet bezitten van een bepaalde overtuiging, hoedanigheid of eigenschap met beslistheid doet uitkomen) in twijfel trekt of negeert. Voor hen is iemand, die hun vertrouwde God, die natuurlijk de enige God is, ontkent, een Atheïst. Hierdoor wordt onrecht gedaan aan enkele van de fijnste geesten, die de mensheid heeft voortgebracht, die het waagden te veronderstellen dat het beeld, dat de mens zich van de Godheid vormt, aan groei en verbetering onderhevig is, die gelijke tred houdt met zijn eigen algemene verruiming van geest en verstand.

Het meest bekend is het onrecht dat de nagedachtenis van Thomas Paine werd aangedaan, die door President Theodore Roosevelt niet meer dan een halve eeuw geleden werd uitgemaakt voor "een vieze kleine atheïst". Dit was een dwaze verdraaiing van de waarheid, want Paine schreef zijn "Age of Reason" (De Eeuw van de Rede) juist met het doel de opkomst van het atheïsme tegen te gaan. In het begin van zijn boek zei hij, dat hij voelde het boek te moeten schrijven "opdat in de chaos van bijgeloof.... en valse theologie, we de moraliteit, menselijkheid en ware theologie niet uit het oog verliezen". Wat was volgens hem de ware theologie? Dit is Paine's "atheïsme":

" Ik geloof in één God en niet in meerdere; en ik hoop op geluk na dit leven. Ik geloof in de gelijkheid van alle mensen; en ik geloof dat godsdienstplichten bestaan uit het betrachten van rechtvaardigheid, het liefhebben van barmhartigheid en de poging onze mede-schepselen gelukkig te maken."

Evenals George Washington, Benjamin Franklin en Thomas Jefferson was Tom Paine een deïst, die de beperkte, persoonlijke en antropomorphische godheid, die toen in het conventionele Christelijke denken populair was, verwierp, omdat God voor hem een ruimere en diepere werkelijkheid was dan die waarin de meeste Christenen geloofden.

Na de dood van Thomas Edison schreef zijn zoon Charles:

" Algemeen beweert men dat mijn vader een atheïst was, dat hij het bestaan van een Opperwezen in twijfel trok. Niets is verder van de waarheid. Zeker, hij was geen orthodox godsdienstig man; hij stond evenzeer sceptisch tegenover dogma's in de godsdienst als in de natuurwetenschappen. Hij weigerde geloof te hechten aan de algemeen aanvaarde leerstellingen van zijn dagen op welk gebied ook. Thomas Edison zag in, dat de mens zowel in de godsdienst als in de wetenschap alleen wordt gebonden door zijn eigen beperkte, zelf-bepaalde horizon. Hij zag in, dat kennis, in de geestelijke zowel als in de materiële wereld, even oeverloos en grenzenloos is als de ruimte zelf."

De filosoof George Santayana werpt een nog helderder licht op het onderwerp:

" Mijn atheïsme, evenals dat van Spinoza, is een oprecht eerbied jegens het heelal en het ontkent slechts de goden, die door de mens naar zijn eigen

beeld zijn gevormd en die dienstig moeten zijn aan zijn menselijke belangen."

Men kan dus gerust zeggen dat de meerderheid van hen, die atheïsten worden genoemd, in het geheel geen echte atheïsten zijn, maar eenvoudig mensen die een ander en misschien wel volmaakter begrip van God hebben dan hun critici. De Romein Cicero, die in de eerste eeuw n.Chr. leefde, drukte het als volgt op heldere wijze uit:

" Het is geen atheïsme de algemeen geldende opvatting van God te verwerpen; het zou een soort atheïsme zijn er geloof aan te hechten."

Al zijn er dus vele zo-genaamde atheïsten, die een meer verlichte opvatting omtrent God hebben dan anderen, moeten we niet veronderstellen dat er niet zo iets als atheïsme bestaat of dat allen, die atheïsten worden genoemd, ook werkelijk in God geloven, al is het dan op een andere manier. Dit volgt er niet noodzakelijk uit. Er bestaan in feite twee onderscheiden en geheel verschillende vormen van atheïsme. De ene kunnen we "kosmisch atheïsme" noemen en de andere "ethisch atheïsme". Kosmisch atheïsme is een theorie omtrent de aard van het heelal, de wijze waarop het is georganiseerd en werkt: een geloof in het niet-bestaan van een God of goden. Het is mogelijk dat een mens oprecht en intelligent de mening is toegedaan, dat het heelal bestaat zonder een heersende of leidende macht of een kosmische intelligentie van welke aard ook, die er achter staat, dat het heelal zichzelf voortbrengt en zichzelf onderhoudt zonder begin en zonder einde. Dit geloof is nooit populair of wijd en zijd verspreid geweest, maar vele enkelingen hebben het aanvaard en doen dat nog. Ethisch of praktisch atheïsme aan de andere kant is iets geheel anders; het is de verwerping van welke hogere

waarden of beginselen ook in 's mensen morele leven. Het betekent dat men leeft alsof onze ethische beginselen en gedachten geen werkelijkheid vormen. Het is als volgt weergegeven: "De ethische atheïst hanteert heilige zaken zonder gevoel".

Er is hier sprake van twee soorten ongeloof: de ene is een theoretisch ongeloof in een kosmisch god en de andere een in de praktijk bewezen ongeloof in de hoogste menselijke ethische waarden. Belangrijk is dat deze twee niet noodzakelijk samengaan, al worden ze door de conventionele geest bijna altijd over één kam geschoren. Een van de tragediën van de godsdienstgeschiedenis is de vaak verschrikkelijke onmenselijkheid van hen, die de meest toegewijde gelovigen waren en God gebruikten als een autoriteit voor hun vervolgingen. De ergste tirannen uit de geschiedenis waren vaak kosmische theïsten en ethische atheïsten, zoals bijvoorbeeld Calvijn, die Servetus op de brandstapel liet brengen om zijn onorthodoxe opvattingen van God, een afgrijselijke misdaad in de naam van het Geloof begaan. En tegelijk zijn kosmische atheïsten vaak nobele mannen en vrouwen geweest met hoge beginselen.

Het is onmogelijk te generaliseren omtrent de theologie van de mensen en de onmiddellijke invloed daarvan op hun gedrag; de poging daartoe is in wezen gevaarlijk en leidt gewoonlijk tot verkeerde conclusies. Het geloof en gedrag van een mens moeten individueel bezien en beoordeeld worden, als we al willen oordelen! Als iemand een atheïst wordt genoemd moeten we vragen "Is er niet iets waaraan deze mens is toegewijd? En geven dit voorwerp van zijn toewijding en de wijze waarop hij zijn toewijding toont niet een beeld van de ware God, waarop hij vertrouwt, ook al spreekt hij er niet over als God?" Voor zover atheïsme een ontkenning betekent van een gemakkelijk en

zelfvoldaan soort godsdienst, is het niet de vijand maar de vriend van de geest. Het kan een aansporing zijn tot een krachtiger denken en een moediger handelen.

Ons oordeel over de godsdienst of filosofie van de atheïst moet daarom voorwaardelijk zijn. Het ergste wat wij kunnen zeggen slaat alleen op de ethische atheïst en dat is, dat hij leeft als- of er in het leven geen menselijke waarden bestaan, die waard zijn geëerbiedigd of gediend te worden, of hij al dan niet gelooft in wat hij God noemt. Het beste wat wij van atheïsme kunnen zeggen slaat slechts op de kosmische atheïst: dat zijn geest open staat voor een nieuwe en groeiende waarheid over het uiteindelijke wezen der werkelijkheid, die nog moet worden onthuld; en voorts dat hij de last aanvaardt van de verdediging van die essentiële geestelijke waarden in het leven, die anders kans lopen onder de hoede van een godheid te worden geplaatst. Dit werd door de Ethische Culturele leider van een vorige generatie, Dr. M. Mangasarian, als volgt op prachtige wijze uitgedrukt:

" Wat verwachten wij dat de goden zijn? Wijs, sterk, rechtvaardig, waarheidslievend, beminne-lijk? Ach, laten wij dat zelf zijn! We kunnen het. Dit ideaal ligt niet buiten ons bereik. Bovendien, als wij niet wijs, dapper en goed zijn, is er geen goedheid of schoonheid in onze wereld".

-Peter H. Samsom, Minister,
West Shore Unitarian Church,
Cleveland, Ohio.

vertaald uit:
Sunrise September 1961.

DE BEHEERSING VAN HET DENKEN.

Zij die wellicht twijfelen aan de beweerde tweevoudigheid van de mens en de voortdurende strijd tussen de hogere en lagere polen in het menselijk leven zouden eens moeten trachten hun gedachten te beteugelen. Niet zodra is de standaard gehesen en de strijdkreet aangeheven door de nieuw-verworven houding van hem, die besloten heeft tot zelf-overwinning, of een schare van strijders, die tot dat moment slechts in een halfslachtige strijd waren gewikkeld, stellen zich definitief tegenover elkaar op; en des te vaster het besluit dat hij nam, des te feller wordt het gevecht. De lagere natuur beseft instinctief dat zijn overwicht wordt bedreigd en hij vecht wanhopig tegen de Geest van hem, die vastbesloten is zijn heerschappij te vestigen. Dit conflict tussen het hogere en het lagere is het onderwerp van vele heldenverhalen geweest en in plaats van dichterlijke verbeelding is het één van de meest harde realiteiten die het leven kent.

Het denkbeeld de gedachten te beheersen is in het Oosten een vertrouwd thema en ook ons in het Westen is het niet volkomen vreemd. In de Bijbel dringt Paulus er ernstig op aan verheven onderwerpen ter overdenking te kiezen en neemt dus als vanzelfsprekend aan dat wij, als de bezitters van verstand, het op elk onderwerp kunnen richten dat wij verkiezen. Hij zegt:

" Al wat waar, al wat waardig, al wat rechtvaardig is, al wat rein, al wat beminnelijk, al wat wel-luidend is, al wat deugd heet en lof verdient, overdenkt dat."
-Phil. 4, 8

Ook Johannes wees met nadruk op het belang van

mentale zelfbeheersing als hij zegt dat ieder, die zijn broeder haat, een moordenaar is (1 Joh. 3, 15). Maar wie onzer durft beweren dat hij zijn gedachten beheerst? Eén reden van ons falen in dit opzicht is, dat we slechts een beperkt en wazig denkbeeld hebben van wat een mens is. Ons is geleerd dat we zielen zijn, die in een lichaam wonen en ziel wordt geacht hetzelfde te zijn als Geest. Van het lichaam schijnen we heel wat te weten en van de ziel maar betrekkelijk weinig. De wetenschap beschouwt het verstand als een product van de stof en de godsdienst ziet het als een functie van de ziel. Is het een wonder dat we met deze armzalige uitrusting aan zelf-kennis zo weinig voortgang maken!

De nimmer eindigende stroom van gedachten, die zich over het mentale veld voortbeweegt, wordt door velen werkelijk gezien als een deel of een aspect van henzelf en als zij zich het verstand trachten voor te stellen los van de gedachten die het bezig houden, schrikken zij angstig terug alsof ze voor een verschrikkelijke afgrond komen te staan. Hun wordt gezegd de gedachte-stroom te be-teugelen, maar zij kennen het zelf niet, afgescheiden van hun gedachten. Het is volkomen natuurlijk dat zij niet kunnen inzien hoe sommige gedachten andere kunnen beheersen en zij geven het daarom op, als een onoplosbaar raadsel. Op die wijze laten zij zich, zonder dat te beseffen, als hulpeloze gevangenen meevoeren in een processie van mentale beelden, die voor het grootste deel door het brein razen zonder de geringste censuur van de mens, die hun controleur zou behoren te zijn.

Ik waag het te beweren dat het niet alleen mogelijk is de gedachten in zeker opzicht te beheersen, maar dat het absoluut noodzakelijk is, want als een mens niet een krachtige houding aanneemt en bewust kiest welke gedachten hem zullen bezig houden, wordt hij louter een automaat, die op elke prikkel van

buiten reageert, de speelbal van elke begeerte die zijn ziel in beroering brengt. Tenzij hij vrijwillig de teugels van het bewind in handen neemt, zal zijn koninkrijk tot anarchie vervallen en tenslotte ontaarden. Velen schrikken zo terug voor de taak het denken tot de orde te roepen, dat zij de poging opgeven en zich troosten met de gedachte dat zolang hun gedrag in overeenstemming is met het gemiddelde algemene fatsoen, het er weinig toe doet waarmee hun geest zich bezig houdt. Maar als men de poging opgeeft zijn gedachten te selecteren, betekent dit dat men zich onttrekt aan de grote strijd, waarvoor wij op de wereld kwamen.

Voor sommige mensen klinkt het ongeloofwaardig dat zulke subtiele, ijle dingen als gedachten een wezenlijke invloed kunnen uitoefenen op ons leven en de materiële omstandigheden waarin wij verkeren. Zij spreken soms over "slechts verbeelding", alsof de verbeelding een onschuldig wolkje is, of iets dat nog minder in staat is gevolgen teweeg te brengen in de stoffelijke, alledaagse wereld waarin wij leven. Men kan echter gemakkelijk inzien dat de verbeelding, versterkt door de wil, het belangrijkste vermogen in het menselijk leven is en dat het, geleid door intelligentie en standvastige welwillendheid wonderen kan uitrichten.

Veronderstel dat een gevoelig persoon met zwakke gezondheid thuis komt, het licht aandoet en een stuk touw gewaar wordt dat opgerold ligt alsof het een slang is. Het levendige beeld, dat op zijn overspannen zenuwen inwerkt, veroorzaakt een shock, die de onmiddellijke dood tengevolge heeft. Het was niet het stuk touw, maar zijn gedachte, die dat gevolg teweeg bracht. Als door een kogel werd deze man louter door de verbeelding gedood. Als oorzaken worden afgemeten naar de gevolgen, die zij teweegbrengen, moet de verbeelding onder de krachtigste in het menselijk leven worden gerangschikt.

Stel U een veroordeelde voor, die zo bezeten is door de gedachte, dat de maatschappij heeft samengespannen om hem te vervolgen, dat hij uit wraak zijn medemensen een meedogenloze oorlog verklaart. Veronderstel dat hij bezoek ontvangt van iemand, die kans ziet de smeulende vonk van hoop en zelfvertrouwen, die zo vaak verborgen ligt achter het meest ongunstige uiterlijk, tot een vlam aan te wakkeren. Dan vindt in de natuur van deze man een ommekeer plaats; voor de eerste keer heeft hij het gevoel dat hij de sympathie heeft en op de goede wil kan rekenen van een waarsachtig vriend en hij komt tot een nieuw begin, slaat een nieuwe weg in, die tenslotte zal leiden tot een regelmatig leven op het uiterlijk gebied. Deze verandering is tot stand gebracht door enkele ontastbare gedachten. Hij heeft niets nieuws verworven waarover onze vijf zintuigen ons kunnen inlichten en toch kan zijn hele leven veranderd zijn.

Als de mens meester wil zijn over zichzelf en zijn toekomst moet hij nooit willoos de gedachten laten gaan zoals ze komen, maar met beslistheid die gedachten kiezen die goed en onzelfzuchtig zijn en die verwerpen, die slecht en afbrekend zijn. In het begin lijkt dit onmogelijk; het is alsof de stroom van gedachten zichzelf voortbrengt en zich zonder ophouden in ons uitstort met de kracht en omvang van de Niagara. Toch zijn wij er toe in staat.

Om het probleem duidelijker te begrijpen zouden we kunnen overwegen de mens in drie aspecten te verdelen, zoals Paulus dat doet. Het lichaam is natuurlijk de mens van vlees vol vitaliteit en spierkracht. De ziel of het middelste beginsel geeft het innerlijk leven van de mens weer, waarmee we min of meer vertrouwd zijn: de mentale werkingen, gevoelens, emoties en verlangens. Het hogere aspect ervan wordt soms bewogen door een

verheven vaderlandsliefde en gedreven door zuivere toewijding; het lagere aspect overtreft soms de dieren in wreedheid, omdat het wordt versterkt door de menselijke wil. Van de Geest, het mysterieuze derde aspect, weten we maar weinig; we voelen vaag zijn aanwezigheid wanneer zo nu en dan in ons een straaltje intuïtie of begrip opflitst. Maar we kunnen met stelligheid het bestaan ervan afleiden uit het feit, dat er in ons allen iets onbekends aanwezig is, dat als toeschouwer onze gedachten gadeslaat en dat min of meer met onze toestemming ze gelast te komen en te gaan. In de meest wezenlijke zin is dit ons Zelf, een straal zuiver licht van die Godheid die "elk mens verlicht". Stel U het denkvermogen voor los van de gedachten die er doorheen gaan; Zolang deze zich nog door ons bewustzijn bewegen, hebben we aan de ene kant gedachten en aan de andere datgene wat zich van die gedachten bewust is en ze begrijpt. Maar wanneer de laatste gedachte vervaagt, blijft nog de Toeschouwer over en deze Toeschouwer kunnen we de Geest noemen. Het is de werkelijke Mens achter de sluier, die het vermogen zou moeten bezitten de ziel als zijn instrument te gebruiken, maar in de meesten van ons is dit vermogen latent, omdat we ons van het bestaan ervan niet bewust zijn.

Gedachten zijn producten van de Denker, maar zij ontstaan op een gebied, dat lager ligt, dan waar hun schepper zich bevindt: het zijn zijn emanaties en niet hemzelf. Ons leven lang zijn wij vervuld van de levendige inhoud van ons denken; wij hebben ons vereenzelvigd met de emoties die zijn oppervlakte beroeren, we krompen ineens van smart, trilden van vreugde, beefden van opwindning. En nu wordt er van ons gevraagd terzijde te treden en ons los te maken van dit drama, om koel en onpartijdig de dwaze streken te beoordelen van deze persoonlijkheid, die we altijd als ons ware zelf hebben beschouwd. Want tenzij de mens zijn denken beheerst,

zal hij er door worden beheerst. Het is het oude verhaal van de staart die met de hond kwispelde; iets absurds in de natuurlijke historie, maar iets heel gewoons bij hen, die nooit de moeite hebben genomen de werkingen van het verstand te ordenen.

Het zwakke negatieve karakter van het middelste beginsel verklaart die kennelijk onweerstaanbare impulsen en toestanden van paniek, waardoor soms een hele menigte wordt meegesleept en die deze als één man doet handelen en vaak niet bepaald de beste. Op zulke ogenblikken is het maar al te duidelijk dat de mensen vaak achter anderen aanlopen zoals schapen. Maar zelden vindt men mensen die onafhankelijk denken; de meesten herhalen slechts de stemmen die in de wereld weerklinken en verbreiden zo onnadenkend stokpaardjes en vooroordelen. Zolang de mens niet ernstig het pad van zelfdiscipline betreedt, moet hij zich tevreden stellen met een rol van niet meer betekenis dan die van een stuk zeewier, dat door het getij wordt meegevoerd. Hij kan niets doen om het evolutieproces te bevorderen, maar is slechts ballast die meegevoerd moet worden.

Wij moeten voortdurend op onze hoede zijn en alle gedachten en gevoelens die de poort van ons denken trachten binnen te gaan, onderzoeken. Elke gedachte, die zich bij de drempel van ons denken vertoont, is verbonden met andere gedachten en hebben wij eenmaal een gedachte van twijfelachtige reputatie toegelaten, dan wordt deze door een hele troep verwanten van slechte naam gevolgd. Terwijl wij bij de poort staan, stromen ze bij ons binnen en vermenigvuldigen zich soms zo snel, dat de innerlijke tempel het toneel is geworden van een bacchanaal. Het is juist te spreken over een "train of thought" (gedachtengang), want het woord "train" is afgeleid van het Latijnse trahere, slepen, en inderdaad is het zo dat de ene gedachte de andere

met zich meesleept. Een Chinees spreekwoord zegt: "Veel gedachten kloppen bij ons aan, maar we behoeven ze niet binnen te laten". Als ze bij het eerste onderzoek worden geweigerd zijn ze niet door ons versterkt en zullen ze minder gemakkelijk een ander knechten. Wij hebben ze niet sterker gemaakt door onze goedkeuring maar zijn in feite minder in staat een zelfstandig leven te leiden. Er is moreel niets verkeers in beproefd te worden; het enige kwaad ontstaat wanneer we ons met verkeerde gedachten onderhouden, hen een vriendelijke ontvangst bereiden.

Aan de andere kant is een zuivere onzelfzuchtige gedachte in ons bewustzijn als het vuur van de alchemisten: de grovere elementen kunnen niet blijven bestaan in de nabijheid van deze zuiverende vlam. Ongerechtigheden rijzen omhoog, juist zoals de olie wordt opgezogen door de pit van een lamp en worden verbruikt. Als deze subtiele alchemie zich voortzet veroorzaakt zij een ommekeer in de natuur van hem die het verhevene en schone bemint. Enorme krachten worden opgewekt, zij flitsen stralend door de atmosfeer waarin hij leeft, verlichten zijn denken en inspireren anderen.

Het is het voorbijgaande ogenblik dat van belang is. Speciale gelegenheden kunnen rustig aan zichzelf worden overgelaten als wij maar op de gewone momenten toezien die voorbij trekken; de som daarvan bepaalt ons karakter en onze bestemming - die stroom of draad van meditatie van heel ons leven. Als we de toekomst van een mens willen voorspellen kunnen we rustig de verheven uitspraken negeren die hij in het openbaar doet, het geloof dat hij in de kerk belijdt en de wijze raad die hij geeft, als hem daarom wordt gevraagd, om liever na te gaan waarmee zijn geest is gevuld als hij naar zijn werk gaat of op het eten wacht of zit te dommelen in zijn stoel. Die ontelbare ogenblikken, die ieder afzonderlijk van zo weinig betekenis schijnen,

krijgen een geweldige omvang als we ze gezamenlijk beschouwen. Ze zijn de voornaamste punten in ons leven waarvan onze toekomst afhangt.

Het denken te beheersen is niet gemakkelijk, maar het doel is alle inspanning waard. Want de beheersing van het denken voert ons naar dat gebied, dat evenals het Koninkrijk der Hemelen alleen met geweld moet worden genomen; en als we dit eenmaal, ook slechts ten dele, hebben bereikt schenkt het ons vrede en inzicht die niet in de eerste plaats voor onszelf van belang zijn maar veeleer voor het vermogen dat zij schenkt om anderen te begrijpen en te helpen.

-Leonard Hodges

vertaald uit:
Sunrise Augustus 1961.